

BOUSSEN, Frans R. (Veurne 2 december 1774 – Brugge 1 oktober 1848).

Werd tot priester gewijd in 1805 en was van 1806 tot 1832 onafgebroken werkzaam op het secretariaat van het bisdom Gent. Op 17 september 1832 werd Bousen tot apostolisch administrator van de provincie West-Vlaanderen benoemd en op 27 maart 1834 tot eerste bisschop van het heropgerichte bisdom Brugge. Hij toonde zich een bedreven administrator.

Bousen was ultramontaans en conservatief van opvattingen. In de katholieke colleges die onder zijn beleid opnieuw tot ontplooiing kwamen, pleitte hij voor het gedeeltelijk behoud van het Latijn als voertaal, al had hij met dit achterhoedegevecht niet veel succes. In feite voltrok zich in de West-Vlaamse colleges een snel verfransingsproces, sneller dan in de bisdommen Mechelen en Luik. De moedertaal behield als omgangstaal slechts een marginale positie terwijl ze zelfs enkele jaren moest vechten om haar plaats als vak te heroveren. Pas in 1841 werd het Nederlands als een verplichtend vak opgelegd in alle colleges.

Dat de moedertaal haar plaats heroverde was in belangrijke mate te danken aan een aantal jonge, invloedrijke en begaafde Vlaamsbewuste priesterleraars, onder wie **Dominicus Cracco**, F. Hoornaert, J.B. de Corte, **Désiré de Haerne** en F. Vandeputte. Zij leefden op gespannen voet met hun bisschop vanwege hun zelfstandig, kritisch en Vlaamsbewust optreden en hun liberaal-katholieke en democratische sympathieën. De meesten van deze leraars steunden de **commissiespelling** ter-

wijl Boussen zich fel tegen de invoering ervan in zijn colleges verzette. Hij stond een taalparticularisme voor op gond van moreel-godsdienstige motieven.

LITERATUUR: B. Janssens de Bisthoven, 'Het bestuur van Mgr. Boussen', in *Collationes Brugenses* (1948), p. 289-302; – J. Geldhof, 'West-Vlaanderen in de spellingoorlog van 1841', in *Biekorf* (1960), p. 79-83, 275-281 en 339-344; – L. Gevers, *Kerk onderwijs en Vlaamse beweging. Documenten uit kerkelijke archieven over taalregime en vlaamsgezindheid in het katholiek middelbaar onderwijs. 1830-1900* (IUCHG, nr. 89, 1980); – M. Hanson, 'Pioniers van de moedertaal in de Westvlaamse colleges tijdens het episcopaat van F.R. Boussen (1834-1848)', in *WT*, jg. 44, nr. 2 (1985), p. 65-77.

EMIEL LAMBERTS* EN LIEVE GEVERS